

LETTER TO THE EDITOR / EDİTÖRE MEKTUP

Halk Sağlığı öğrencileri için dersler: Bir grafiğin düşündürdükleri, Sifiliz örneği

Lessons for Public Health students: What a chart think, example of Syphilis

 Gamze Çan^a

 Coşkun Bakar^a

^aProf. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD – Terzioğlu Yerleşkesi, Çanakkale, Türkiye.

Received: 06.01.2022 Accepted: 06.03.2022

ÖZ

Bilimsel çalışmalarda çok sayıda bilgi, belge ve istatistik kullanılmaktadır. Ulaşılan bilgilerden nasıl yararlanılması gerektiği başlı başına kanıta dayalı tıp uygulamaları kapsamında değerlendirilir. Bu yazı alana özgü bir bilginin nasıl değerlendirilmesi gerektiği konusunda analiz yapmak amacıyla hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Epidemiyoloji

ABSTRACT

A large number of information, documents and statistics are used in scientific studies. How to use the information obtained is evaluated within the scope of evidence-based medicine practices. However, this article has been prepared in order to analyze how a field-specific knowledge should be evaluated.

Keywords: Epidemiology

Correspondence: Gamze Çan, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı AD – Terzioğlu Yerleşkesi, Çanakkale, Türkiye.

E-mail: gcanktu@yahoo.com **Tel:** +90 532 588 36 20

Cite This Article: Çan G., Bakar C. Halk Sağlığı öğrencileri için dersler: Bir grafiğin düşündürdükleri, Sifiliz örneği. Turk J Public Health 2022;20(2):272-275

©Copyright 2022 by the Association of Public Health Specialist (<https://hasuder.org.tr>)
Turkish Journal of Public Health published by Cetus Publishing.

Turk J Public Health 2022 Open Access <http://dergipark.org.tr/tjph/>.

This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

Sayın Editör;

Bilimsel çalışmalarda çok sayıda bilgi, belge ve istatistik kullanılmaktadır. Ulaşılan bilgilerden nasıl yararlanılması gerektiği başlı başına kanıta dayalı tıp uygulamaları kapsamında değerlendirilir. Ancak alana özgü bir bilginin nasıl değerlendirilmesi gerektiği konusunda analiz yapmak amacıyla bu yazı hazırlanmıştır.

Tablo ve grafik şeklinde olan ya da herhangi bir raporda sunulan verilerin değerlendirilmesi, sonuçlar doğrultusunda müdahale programlarının uygulanması ve sonuçlarının izlenmesi, halk sağlığı uzmanının günlük pratiği içinde yer alan sıradan bir iştir. Tanımlanan bu süreç içinde bir veriyle ya da bir bilimsel raporla karşılaşıldığında, göz önünde bulundurulması gereken konu bu tabloda beklenmeyen durumların dikkatli bir şekilde irdelenmesidir.

İyi bir halk sağlığı uzmanı özellikle zaman süreci içinde sunulan bölgesel ya da ulusal düzeydeki hastalık verileri üzerindeki değişimleri ilk fark edebilen uzman olmak zorundadır. Zira aldığı eğitim yetkinlikleri ondan bu becerilere sahip olmasını beklemektedir.

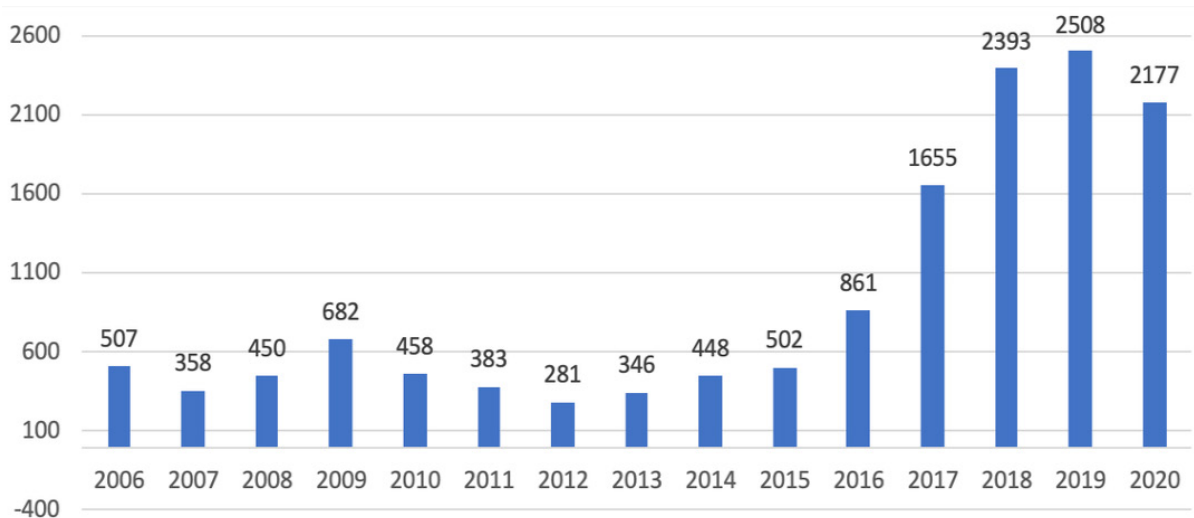
Uzmanlık eğitimi öğrencileri ile bir toplantımız esnasında ülkemizdeki yıllara göre sifiliz vaka dağılımları grafiği sunulduğunda eğitmenler olarak dikkatimizi

çeken bir tablo ile karşılaştık (Grafik 1). Sunum esnasında öğrencimizin bu grafiği yorumlayış tarzı dikkatimizi başka bir yöne çevirmemize neden oldu. Uzmanlık öğrencimiz bu grafiği yorumlarken, sanki olağan bir durum karşındaymış şeklinde yorumlaması, biz öğretim üyelerinin dikkatini tablo ve grafiklerde karşılaşılan bir verinin yorumlanması noktasına çekti.

Grafiğe baktığımızda 2006-2016 yılları arasında benzer seyir gösteren vaka sayıları 2017 yılından itibaren dikkat çeken bir artış göstermekte, 2018-2019 yıllarında zirve yapmaktadır. Vaka sayısı 2020 yılında bir miktar azalmakla birlikte yüksekliğini korumaktadır.¹

Sağlık Bakanlığı verileri ulusal düzeyi yansıtmaktadır. Ulusal ya da bölgesel düzeyde, zamansal süreç içinde belli bir döneme odaklı sayısal artış halk sağlığı uzmanının dikkatini çekmesi gereken konudur. Dikkatini artışa odaklayan uzman artık bu artışı sorgulamaya başlamalıdır. Bu editöre mektupta bu artışın sorgulanmasıyla ilgili bazı noktalar vurgulanacaktır. Öncelikle bu artış toplum sağlığı açısından önemli midir?

Sifiliz cinsel yolla bulaşan hastalık grubu içinde yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre her yıl 374 milyon insan cinsel yolla bulaşan enfeksiyon etkenine maruz kalmakta olup en fazla

görülen dört hastalıktan birisi de sifilizdir.² Yine DSÖ verilerine göre sifilize bakıldığında, konjenital sifiliz ve seks işçilerinde görülen sifilizin önemli bir hastalık yükü yarattığı görülmektedir.³

Türkiye'ye bakıldığında ise yıllık vaka sayısı 500'ün altına inmemektedir (1). Bu durumda karşı karşıya olduğumuz hastalık önemli bir halk sağlığı sorunu olup 2017 yılından itibaren görülen bu artışın üzerinde durulması gerekmektedir.

Epidemiyolojik bakış açısı ile değerlendirildiğinde;

1. Önceki yıllara göre vaka sayısındaki artış gerçek midir?

Gerçekten tespit edilen vakaların artıp artmadığı, bildirim sistemindeki veya vaka tanımındaki değişikliklerle var olan vakaların yeni görünebilir olabileceği, uluslararası düzeyde nasıl bir değişim olduğu, bölgesel düzeyde var olan vakaları görünür hale gelmesine neden olan değişikliklerin sorgulanması gerekmektedir.

Ayrıca sadece vaka sayılarının değil hızların değerlendirilmesi daha doğru sonuçlar verecektir. Burada eldeki sınırlı bilgi ile sifilis için kesin bir yargıya varmaktan daha çok Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan bir grafik üzerine değerlendirmenin nasıl yapılması gerektiğine yönelik bir tartışma amaçlandığı için dikkat edilmesi gereken noktalar vurgulanmaktadır.

2. Bu artış bir salgın mıdır?

Salgının belli bir sürede belli bir zaman içinde beklenenden daha fazla vaka olması tanımı dikkate alınarak salgın dedirtecek kadar doğrulanmış yeni vaka sayısı varlığı net olarak ortaya konmalıdır.

3. Bu artış gerçek ise ne gibi toplumsal değişiklikler olmuştur?

Toplumsal olarak değişen risk faktörleri ile bu artışın ilişkisinin gösterilmesi gerekmektedir.

4. Diğer cinsel yolla bulaşan hastalıklarda durum nedir?

Oluşan yeni risk faktörlerinin aynı yolla

bulaşan diğer hastalıklarda da artışa yol açmış olup olmadığı sorgulanmalıdır. Örneğin HIV, belsoğukluğu vb konusunda vaka sayıları da incelenmelidir.

5. Artış gerçek değilse ne düşünmeliyiz? Tarama yapılmış olması, tarama testleri ile uygulamalarda değişiklik, bildirim sistemi değişikliği, tanı yöntemi farklılıkları, laboratuvar yapısındaki yenilikler göz önünde bulundurulmalıdır.

Tüm bunların dışında, bir halk sağlığı uzmanı toplumu içinde bulunduğu sosyal hareketliliklerle birlikte gözlemleyerek bu artışa neden olabilecek olası risk faktörlerini (göçler, ekonomik ve sosyal çalkantılar, toplumun yapısını etkileyecek doğal olaylar vb) göz önünde bulundurmalıdır.

Bu bakış açısıyla; halk sağlığı uzmanı, önüne gelen tüm verilere öncelikle epidemiyoloji bir gözlük ile bakabilmeli, ardından ulaştığı sonuçları sadece bir bilgi olarak değil eleştirel gözle süreci irdelemelidir. Sonuçta sadece durum tespiti yapmak değil harekete geçmek önemlidir.

Bildirimler

Finansal Destek: Herhangi bir finans desteği bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Onay: Çalışmanın türü editöre mektup olduğundan etik onaya gerek duyulmamıştır.

Yazar Katkısı: Bu yazı iki yazarın ortak çalışması ile yazılmıştır. Fikir sahibi olması nedeniyle ilk isim belirlenmiştir.

Kaynaklar

1. TC Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı genel Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyarı Dairesi Başkanlığı. Sifiliz İstatistik. Erişim: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/bulasici-hastaliklar/sifiliz/sifiliz-liste/sifiliz-istatistik.html> Erişim tarihi: 09.12.2021
2. World Health Organization. Sexually transmitted infections(STIs). Key facts. Erişim: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-\(stis\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/sexually-transmitted-infections-(stis)) Erişim tarihi: 09.12.2021
3. World Health Organization. The Global health Observatory. Erişim: <https://www.who.int/data/gho/data/themes/topics/topic-details/GHO/data-on-syphilis> Erişim tarihi: 09.12.2021